

VENDIM
Nr. 46, datë 11.6.2024

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj,	kryetare;
Marsida Xhaferllari,	anëtare;
Fiona Papajorgji,	anëtare;
Elsa Toska,	anëtare;
Sonila Bejtja,	anëtare;
Ilir Toska,	anëtar;
Genti Ibrahim,	anëtar;
Marjana Semini,	anëtare;
Sandër Beci,	anëtar,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 11.6.2024, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen 15 (F) 2023 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUES: FRANCESK VALA, përfaqësuar nga avokat Fahri Danaj, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR: PROKURORIA E PËRGJITHSHME, përfaqësuar nga prokuror Alfred Progonati, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-1247(150), datë 11.5.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, për sa i përket të gjykuarit Françesk Vala, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 15, pikat 1 dhe 2, 18, pika 1, 23, pika 1, 32, pika 2, 33, pika 1, 42, pikat 1 dhe 2, 43, 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sandër Beci, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, i cili ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesi Françesk Vala është hetuar dhe proceduar penalisht për kryerjen e veprave penale “Rrëmbimi ose mbajtja peng e personit” dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe i municionit”, të parashikuara përkatësisht nga nenet 109, paragrafi 1, 25 dhe 278, paragrafi 1, të Kodit Penal (*KP*) për shkak se në bashkëpunim me shtetasit P. D., P. D., K. D., T. Sh. dhe L. Sh., me të cilët kishte marrëdhënie shoqërore, ka marrë peng, shoqëruar dhe mbajtur për disa ditë shtetasin S. K. dhe vëllain e tij A. K. (*kallëzuesi*). Ka rezultuar se marrja peng e këtyre shtetasve është bërë për shkak të një marrëveshjeje të papërfunduar ndërmjet shtetasit P. D. dhe një shtetasi tjetër nga Mali i Zi për blerjen e 16 kilogramëve lëndë narkotike *cannabis sativa* kundrejt shumë 10,000 euro, marrëveshjeje që është kryer në prani të shtetasit S.K.

2. Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda, me vendimin nr. 27, datë 11.4.2017, mbi bazën e kërkesës së mbrojtjes së kërkuarit, ka gjykuar çështjen sipas rritit të gjykimit të shkurtuar dhe në përfundim ka vendosur deklarinin fajtor të kërkuarit për kryerjen e veprës penale

“Rrëmbimi ose mbajtja peng e personit”, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 109, paragrafi i parë dhe 25 të KP-së dhe dënimin e tij me 11 vjet burgim, si dhe deklarin fajtor për kryerjen e veprës penale “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe i municionit”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i parë, i KP-së, dhe dënimin e tij me 3 vjet burgim. Bazuar në nenin 55 të KP-së, në bashkim të dënimeve, kërkuesi është dënuar me 12 vjet burgim dhe në zbatim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale (KPP), është dënuar përfundimisht me 8 vjet burgim. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur ankim në gjykatën e apelit.

3. Gjykata e Apelit për Krime të Rënda, me vendimin nr. 59, datë 21.7.2017, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe deklarin fajtor të kërkuesit për kryerjen e veprës penale “Rrëmbimi ose mbajtja peng e personit”, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 109, paragrafi i tretë dhe 25 të KP-së dhe dënimin e tij me 11 vjet burgim, ndërkohë që ka lënë në fuqi vendimin e ankimuar për veprën penale të parashikuar nga neni 278, paragrafi i parë, i KP-së. Bazuar në nenin 55 të KP-së, gjykata e apelit e ka dënuar kërkuesin me 12 vjet burgim dhe në aplikim të nenit 406, pika 1, të KPP-së e ka dënuar përfundimisht atë me 8 vjet burgim. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë.

4. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-1247(150), datë 11.5.2023, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit, me arsyetimin se ajo gjykatë e ka argumentuar vendimmarrjen në përputhje me provat e marra e të verifikuara në këtë gjykim, në konformitet me kërkesat e ligjit penal material e procedural dhe se vendimi i kundërshtuar nuk rezulton në cenim të të drejtave themelore ose të garancive procedurale të kërkuesit. Sipas Kolegjit Penal, në kohën e gjykimit të çështjes në gjykatën e apelit, dhënia e një cilësimi juridik më të rëndë për faktin penal nuk parashikohej në nenin 425, pika 3, të KPP-së si ndalim ligjor për atë gjykatë kur apelues ishte vetëm i pandehuri. Në këtë kuptim, pretendimi se gjykata e apelit ka disponuar në kundërshtim me sa parashikon kjo dispozitë procedurale nuk është i bazuar.

5. Në datën 14.11.2023, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual, sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar në përputhje me parashikimet e ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 30.11.2023. Me vendimin e datës 9.2.2024, Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

6. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor në drejtim të:

6.1 *Parimit të mosrëndimit të pozitës së të gjykuarit (reformatio in peius)*, pasi në kundërshtim me nenin 425, pika 3, të KKP-së, kur apelues është vetë i pandehuri, gjykata nuk mund të caktojë një dënim më të rëndë, të zbatojë një masë sigurie më të rëndë, t'i japë pafajësisë një shkak më pak të favorshëm nga ai i vendimit të apeluar dhe as t'i japë faktit cilësim juridik më të rëndë. Gjykata e apelit ka arritur në përfundimin e gabuar se kërkuesi ka kryer veprën penale të rrëmbimit të personit.

6.2 *Së drejtës për t'u dëgjuar*, pasi gjykimi në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është bërë në mungesë të kërkuesit. Në kushtet kur ai është arrestuar gjatë kohës së gjykimit të çështjes në Gjykatë të Lartë, duhej të pyetej dhe dëgjohej në lidhje me akuzat. Për kërkuesin faza e hetimeve paraprake dhe e gjykimit në të tria shkallët është mbyllur pa u dëgjuar asnjëherë.

6.3 *Parimit të prezumimit të pafajësisë (in dubio pro reo)*, pasi nuk ekziston asnjë provë, në kuptimin ligjor të saj, që vërteton praninë e kërkuesit në vendngjarje ose që ai të ketë kryer ndonjë veprim të kundërligjshëm, të tillë që të përmbajë elementet e veprës penale të parashikuar nga neni 109 i KP-së. Nuk është provuar se kërkuesi ka kryer veprën penale për të cilën është akuzuar, ndërkohë që gjykatat kanë ligjëruar veprimet hetimore dhe konkluzionet e organit të akuzës, të cilat janë bazuar në të dhëna hipotetike dhe të pashoqëruara me prova të pakundërshtueshme.

7. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

7.1 Për pretendimin e cenimit të *parimit të mosrëndimit të pozitës së të gjykuarit* kur çështja shqyrtohet mbi ankimin e tij, referuar kohës në të cilën është gjykuar çështja penale në gjykatën e apelit, dhënia e një cilësimi juridik më të rëndë për faktin penal nuk parashikohej në nenin 425, pika 3, të KPP-së si ndalim ligjor për gjykatën e apelit. Kolegji Penal ka evidentuar se gjykata e apelit, pavarësisht se i ka dhënë faktit një cilësim juridik të ri (në dukje më të rëndë), ndryshe nga organi i akuzës, nuk e ka ndryshuar masën e dënimit. Neni 425 i KPP-së, në fuqi në kohën e gjykimit në apel, e lidhte rëndimin e pozitës së të pandehurit me rritjen e masës së dënimit dhe jo me kualifikimin ligjor të faktit penal. Kjo dispozitë nuk e ndalonte gjykatën e apelit që t'i jepte faktit penal një cilësim juridik të ri qoftë dhe më të rëndë në dukje. Gjykata e apelit nuk ka ndryshuar masën e dënimit, duke lënë në fuqi atë të caktuar nga gjykata e shkallës së parë dhe ajo ka rikualifikuar të njëjtin fakt penal që ishte përshkruar në aktin për njoftimin e akuzës dhe në kërkesën për gjykim, dhe jo një fakt të ri, i cili përmbante element të ri, që nuk i ishte njoftuar të gjykuarve. Cilësimi i duhur juridik i veprimeve të ndërmarra nga secili prej bashkëpjesëmarrësve në këtë vepër penale, nuk çon në rëndim të pozitës së tyre. Kërkuesit nuk i është mohuar asnjë e drejtë, pasi është njohur në mënyrë të detajuar me faktin penal, provat dhe akuzën në ngarkim të tij.

7.2 Për sa i përket pretendimit për *cenimin e së drejtës për t'u dëgjuar*, gjatë gjykimit kërkuesit i është garantuar akses në gjykatë si nga ana formale, ashtu edhe substanciale. Sikurse rezulton nga aktet, kërkuesi, në shkallë të parë dhe në apel, është përfaqësuar me avokat të zgjedhur prej tij, duke zgjedhur, me vullnet të lirë, që të drejtën për akses dhe të drejtat e tjera në gjykim t'i ushtrojë nëpërmjet mbrojtësit. Nuk rezulton që mbrojtësi i zgjedhur të mos ketë ushtruar të drejtat që i ka deleguar kërkuesi. Nga ana tjetër, kërkuesi ka marrë përgjigje për kërkesat e tij nga Gjykata e Lartë, e cila ka ushtruar funksionin e saj si gjykatë e ligjit, duke pasqyruar në mënyrë të plotë rrethanat e çështjes, shkaqet e rekursit dhe vlerësimin e vendimeve të gjykatave më të ulëta.

7.3 Pretendimi për cenimin e *parimit të prezumimit të pafajësisë* është i pabazuar, pasi gjykatat e juridiksionit të zakonshëm i kanë bazuar vendimet e tyre në një sërë provash, të tilla si akte shkresore, thënie të dëshmitarëve etj. dhe gjatë shqyrtimit të çështjes penale në ngarkim të kërkuesit ato nuk kanë arritur në asnjë konkluzion *apriori* për fajësinë e tij. Gjykatat nuk rezulton që të kenë nisur procesin me bindjen se kërkuesi është fajtor për veprën penale për të cilën akuzohet.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimimin e kërkuesit

8. Çështja e legjitimitetit (*locus standi*) është ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja "f" dhe 134, pikat 1, shkronja "i" dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71, të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik subjekt i së drejtës, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a, të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, si dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

9. Si bartës i të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, kërkuesi, si individ, legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja "f" dhe 134, pika 1, shkronja "i", të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në këtë Gjykatë dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

10. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "f", të Kushtetutës, Gjykata vëren se kërkuesi i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual për kundërshtimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, për të cilin nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tij kushtetuese përveç ankimit kushtetues individual.

11. Në lidhje me legjitimimin *ratione temporis*, Gjykata konstaton se vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë mban datën 11.5.2023, ndërsa ankimi kushtetues individual është paraqitur në

datën 14.11.2023. Sipas informacionit zyrtar të vënë në dispozicion nga Gjykata e Lartë, vendimi i kësaj gjykate është bërë i disponueshëm për palët në datën 27.7.2023, e cila konsiderohet si data nga e cila për kërkuesin fillon afati ligjor për paraqitjen e ankimit kushtetues individual. Për rrjedhojë, kërkesa konsiderohet e paraqitur brenda afatit 4-mujor të përcaktuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

12. Lidhur me legjitimitimin *ratione materiae*, kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të parimit të mosrëndimit të pozitës së të gjykuarit (*reformatio in peius*), së drejtës për t’u dëgjuar dhe parimit të prezumimit të pafajësisë.

13. Për sa i përket pretendimit për cenimin e së drejtës për t’u dëgjuar, Gjykata, bazuar në aktet e dosjes gjyqësore, konstaton se ndaj kërkuesit është caktuar masa e sigurimit “Arresti në burg”, e cila nuk është ekzekutuar për shkak të largimit të tij. Në këto rrethana, Gjykata çmon se kërkuesi ka zgjedhur t’i fshihet drejtësisë, ndaj për këtë shkak dhe në bazë të nenit 33, pika 2, të Kushtetutës, ai nuk mund të përfitojë nga e drejta për t’u dëgjuar. Për më tepër, Gjykata vëren se kërkuesi, me prokurë të posaçme, ka zgjedhur personalisht mbrojtësin B. B., të cilit i ka dhënë të drejtën për ta përfaqësuar në prani dhe në mungesë të tij në të gjitha shkallët e gjyqimit. Ky mbrojtës rezulton se ka marrë pjesë në procesin gjyqësor të zhvilluar ndaj kërkuesit dhe ka parashtruar përpara gjykatës kërkimet në emër dhe për llogari të këtij të fundit. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit për cenimin e së drejtës për t’u dëgjuar është haptazi i pabazuar.

14. Për sa u përket pretendimeve për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë dhe atij *in dubio pro reo*, sipas nenit 30 të Kushtetutës kushdo quhet i pafajshëm përderisa nuk i është provuar fajësia me vendim gjyqësor të formës së prerë. Në jurisprudencën kushtetuese është pranuar se parimi i prezumimit të pafajësisë ka kuptimin që gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri e ka kryer krimin për të cilin akuzohet, se barra e provës i takon palës akuzuese, se çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit dhe se gjykata duhet ta mbështesë vendimin në prova të drejtpërdrejta dhe të tërthorta që duhet të provohen nga akuza (*shih vendimin nr. 68, datë 14.11.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Ky parim kërkon që deklarimi i fajësisë së të pandehurit të bëhet nga gjykata vetëm pas një shqyrtimi të plotë të çështjes, në përputhje me parimin e kontradiktoritetit dhe të barazisë së armëve në gjykim (*shih vendimet nr. 13, datë 24.4.2018; nr. 68, datë 14.11.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata vëren se kërkuesi, në mbështetje të këtij pretendimi, ka parashtruar se nuk ekziston asnjë provë, në kuptimin ligjor të saj, që vërteton praninë e tij në vendngjarje ose që të ketë kryer ndonjë veprim të kundërligjshëm, të tillë që të përmbajë elementet e veprës penale të parashikuar nga neni 109 i KP-së. Sipas tij, nuk është provuar se ai ka kryer veprën penale për të cilën është akuzuar, ndërkohë që gjykatat kanë ligjëruar veprimet hetimore dhe konkluzionet e organit të akuzës, të cilat janë bazuar në të dhëna hipotetike dhe të pashoqëruara me prova të pakundërshtueshme.

16. Gjykata, bazuar në këto pretendime të kërkuesit, si edhe në përmbajtjen e vendimeve gjyqësore që e kanë deklaruar atë fajtor dhe e kanë dënuar, konstaton se nuk rezultojnë të dhëna që gjykatat e juridiksionit të zakonshëm ta kenë filluar procesin me bindjen se kërkuesi e kishte kryer krimin për të cilin akuzohej dhe as që barra e provës për faktin penal dhe fajësinë t’i ketë kaluar atij. Gjykata gjithashtu konstaton se vendimet gjyqësore janë bazuar në aktet dhe provat shkresore të procedimit penal, për vlefshmërinë apo përdorimin e të cilave kërkuesi dhe mbrojtësi i tij nuk kanë pasur asnjë kundërshtim, madje kanë pranuar se çështja penale mund të zgjidhej bazuar vetëm në to, pa pasur nevojë për paraqitjen e provave të reja prej tyre. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimi për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë është haptazi i pabazuar.

17. Për sa i përket pretendimit tjetër të kërkuesit për cenimin e parimit të mosrëndimit të pozitës së të gjykuarit (*reformatio in peius*), Gjykata vëren se ky pretendim është me natyrë kushtetuese dhe për nga natyra e tij dhe thelbi i argumenteve të parashtruara nga kërkuesi do të analizohet në vijim, në drejtim të bazueshmërisë së tij në themel, i lidhur me të drejtën e ankimit, të parashikuar nga neni 43 i Kushtetutës.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e parimit të mosrëndimit të pozitës së të gjykuarit (reformatio in peius) të lidhur me të drejtën e ankimit

18. Kërkuesi ka pretenduar se vendimet e dhëna nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda dhe Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë janë në kundërshtim me nenin 425, pika 3, të KKP-së, i cili ndalon gjykatën që në rastin kur apelues është vetë i pandehuri të caktojë një dënim më të rëndë, të zbatojë një masë sigurie më të rëndë, t'i japë pafajësisë një shkak më pak të favorshëm nga ai i vendimit të apeluar dhe t'i japë faktit cilësim juridik më të rëndë. Sipas kërkuesit, gjykata e apelit, në kundërshtim me këtë dispozitë, edhe pse është vënë në lëvizje me ankimin e tij, i ka dhënë një cilësim më të rëndë faktit penal.

19. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se neni 425, pika 3, i KPP-së, në fuqi referuar kohës në të cilën është gjykuar çështja penale në gjykatën e apelit, nuk ndalonte dhënien e një cilësimi juridik më të rëndë për faktin penal kur apelues ishte i pandehuri. Sipas këtij subjekti, gjykata e apelit nuk ka ndryshuar masën e dënimit, duke lënë në fuqi atë të caktuar nga gjykata e shkallës së parë dhe ka argumentuar vendimmarrjen për ndryshimin e cilësimit juridik të faktit penal, fakt që nuk ndryshon nga sa është parashtruar në aktin e njoftimit të akuzës nga prokuroria apo në vendimin e gjykatës së shkallës së parë. Sipas tij, gjykata e apelit nuk ka analizuar një fakt të ri që nuk i ishte njoftuar kërkuesit, ndaj cilësimi i duhur juridik i veprimeve të ndërmarra nga secili prej bashkëpunëtorëve në këtë vepër penale, duke referuar në provat konkrete, nuk ka çuar në rëndim të pozitës.

20. Gjykata është shprehur se parimi i mosrëndimit të pozitës së të pandehurit (*reformatio in peius*) është i lidhur me garancinë e aksesit në gjykatë si element i procesit të rregullt. Kushtetuta dhe KEDNJ-ja nuk e përmendin në mënyrë të shprehur këtë parim, por ai në vetvete e përmban dimensionin kushtetues. Zbatimi i këtij parimi është një garanci më shumë për të gjykuarin, me qëllim që ai të realizojë në mënyrë efektive të drejtën për t'iu drejtuar me ankim gjykatës. Ekzistenca e këtij parimi u jep mundësi të gjykuarve që të mos heqin dorë nga garancitë që ofron Kushtetuta vetëm nga frika se mund të dëmtohen rëndë interesat e tyre. Nga ky këndvështrim, mosrespektimi i parimit të mosrëndimit të pozitës së të pandehurit do të përbënte njëkohësisht cenim të thelbit të një gjykimi dhe në veçanti të së drejtës për proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe të KEDNJ-së (*shih vendimet nr. 45, datë 3.7.2017; nr.15, datë 22.7.2008, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Po sipas Gjykatës, për sa i përket së drejtës së ankimit, sipas nenit 43 të Kushtetutës kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveç rasteve kur parashikohet ndryshe, në përputhje me kushtet e parashikuara në nenin 17 të Kushtetutës. Kjo e drejtë është vlerësuar nga Gjykata si mundësi e çdo individi për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar atij (individi) të drejtën për t'u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj. Çdo instancë ankimuese që njeh sistemi i normave procedurale civile/penale është pjesë e së drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë (*shih vendimet nr. 45, datë 3.7.2017; nr. 24, datë 25.4.2016; nr. 38, datë 30.6.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

22. E drejta kushtetuese e ankimit është materializuar në dispozitat procedurale penale. Kështu, neni 410 i KPP-së parashikon të drejtën e të pandehurit për të bërë ankim vetë ose nëpërmjet mbrojtësit të tij, ndërsa neni 425 i KPP-së, në fuqi në kohën e gjykimin të çështjes në gjykatën e apelit, parashikonte se kjo e fundit e shqyrton çështjen brenda shkaqeve të ngritura në ankim. Kjo dispozitë përcaktonte, gjithashtu, edhe kufijtë e shqyrtimit të çështjes nga gjykata e apelit në rastet kur ankues ishte vetë i pandehuri duke parashikuar, në pikën 3 të saj, se në rastin e ankimit vetëm nga i pandehuri gjykata nuk mund të caktojë një dënim më të rëndë, të zbatojë një masë sigurimi më të rëndë apo t'i japë pafajësisë një shkak më pak të favorshëm nga ai i vendimit të apeluar.

23. Kurse në lidhje me konceptin kushtetues të dënimit penal, në jurisprudencën kushtetuese është vlerësuar se ai është rezultat i vlerësimit të rrezikshmërisë shoqërore të veprës penale, nga njëra anë, dhe shkallës së fajit të autorit të saj, nga ana tjetër. Përcaktimi i veprave penale dhe llojeve të dënimeve janë në diskrecion të ligjvënësit, ndërsa individualizimi i tyre, rast pas rasti, është në diskrecion të gjykatës, e cila duke shqyrtuar të gjithë elementët juridikë të veprës penale, shkallën

e fajit dhe pasojat e ardhura nga vepra penale, cakton llojin dhe masën e dënimit për autorët e veprave penale. Sipas nenit 47 të KP-së, në caktimin e dënimit gjykata merr parasysh rrezikshmërinë e veprës penale të autorit të saj, shkallën e fajit, si dhe rrethanat lehtësuese dhe rënduese (*shih vendimet nr. 9, datë 26.2.2016; nr. 47, datë 27.6.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Për sa më sipër, duke qenë se pretendimet kryesore të kërkuarit lidhen me përkeqësimin e pozitës juridike të tij, për shkak të ricilësimit juridik të veprës penale nga gjykata e apelit, pavarësisht se ajo nuk ka ndryshuar masën e dënimit të dhënë nga gjykata e shkallës së parë, Gjykata çmon të analizojë nëse ricilësimi i veprës penale përbën, në kuptim të nenit 425 të KPP-së, dënim më të rëndë dhe, për pasojë, sjell përkeqësim të pozitës së të pandehurit, në kushtet kur gjykata e apelit është vënë në lëvizje vetëm mbi bazën e ankimit të tij, në një procedurë me gjykim të shkurtuar, e cila është bazuar në akuzën sipas cilësimit juridik të veprës penale në gjykatën e shkallës së parë. Në këtë drejtim, Gjykata do të analizojë nëse koncepti i dënimit përmban, ndër të tjera, edhe ricilësimin/cilësimin e veprës penale si element përbërës të tij.

25. Gjykata, bazuar në faktet me natyrë kushtetuese të kësaj çështjeje, vëren se Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda ka deklaruar fajtor kërkuarin për kryerjen e veprës penale “Rrëmbimi ose mbajtja peng e personit”, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 109, paragrafi i parë dhe 25 të KP-së, duke e dënuar me 11 vjet burgim, dhe të veprës penale “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i parë, i KP-së, duke e dënuar atë me 3 vjet burgim. Në zbatim të parashikimeve të nenit 55 të KP-së për bashkimin e dënimeve, si dhe të nenit 406 të KPP-së për gjykimin e shkurtuar, në përfundim kërkuari është dënuar me 8 vjet burgim. Sipas gjykatës së shkallës së parë ka rezultuar e provuar se të pandehurit, në bashkëpunim, kanë rrëmbyer dhe mbajtur peng viktimën e veprës penale, lirimi i të cilit nuk është bërë me vullnetin e të pandehurve, por si rezultat i operacionit të forcave të policisë, pra lirimi i tij ka qenë i detyruar.

26. E vënë në lëvizje vetëm mbi ankimin e kërkuarit, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda ka ndryshuar vendimin e mësipërm të gjykatës së shkallës së parë vetëm për pjesën që e ka deklaruar atë fajtor për veprën penale të parashikuar nga nenet 109, paragrafi i parë dhe 25 të KP-së, duke e lënë në fuqi për veprën tjetër penale, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i parë, i KP-së. Gjykata e apelit e ka deklaruar fajtor kërkuarin për kryerjen e veprës penale “Rrëmbimi ose mbajtja peng e personit”, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 109, paragrafi i tretë dhe 25 të KP-së dhe e ka dënuar për këtë veprë penale me 11 vjet burgim. Në përfundim, bazuar në nenin 55 të KP-së, gjykata e apelit e ka dënuar kërkuarin me 12 vjet burgim dhe në aplikim të nenit 406, paragrafi i parë, të KPP-së e ka dënuar përfundimisht me 8 vjet burgim. Për ndryshimin, për sa i përket cilësimit të veprës penale, ajo gjykatë ka arsyetuar se është provuar tej çdo dyshimi të arsyeshëm se shtetasi A. K. është lënë i lirë nga të pandehurit me kusht që të siguronte dhe dorëzonte shumën 10,000 euro. Kushti i vendosur prej tyre për lirinë e shtetasit A. K. përcaktohet në nenin 109 të KP-së, por edhe pse të pandehurit kanë rënë dakord që pas plotësimit të kushtit të lironin edhe pengun tjetër, vëllain e tij S. K., kjo nuk i përjashton ata nga zbatimi i këtij neni, pasi qëllimi ka qenë përfitimi i paligjshëm. Nga ana tjetër, sipas asaj gjykate, privimi i lirisë, i shoqëruar me mundime fizike dhe psikike, me qëllim për të arritur një përfitim të paligjshëm siç është çmimi i lirit të pengut, parashikohet nga paragrafi 3 i nenit 109 të KP-së. Për këtë arsye, sjellja e paligjshme, e kryer nga të pandehurit në bashkëpunim, duhet të kualifikohet në paragrafin 3, të nenit 109 të KP-së. Kundër vendimit ka paraqitur rekurs kërkuari, duke pretenduar se vendimi i gjykatës së apelit është rrjedhojë e zbatimit të gabuar të ligjit penal, pasi ka shmangur detyrimin që rrjedh nga pika 3, e nenit 425 të KPP-së, e cila lidhet me mosrëndimin e pozitës së të gjykuarit kur çështja shqyrtohet mbi bazën e ankimit të tij.

27. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit, me arsyetimin se ajo e ka argumentuar vendimmarrjen e saj në përputhje me provat e marra e të verifikuara në këtë gjykim, në konformitet me kërkesat e ligjit penal material e procedural dhe vendimi i saj nuk rezulton në cenim të të drejtave themelore ose të garancive procedurale të kërkuarit. Kolegji Penal, pasi ka marrë në shqyrtim pretendimin për zbatimin e nenit 425, pika 3, të KPP-së, ka vlerësuar se në kohën e gjykimit të çështjes në gjykatën e apelit, dhënia e një cilësimi

juridik më të rëndë për faktin penal nuk parashikohej në atë dispozitë si ndalim ligjor për këtë gjykatë kur apelues ishte vetëm i pandehuri. Sipas Gjykatës së Lartë, pavarësisht se, ndryshe nga organi i akuzës, gjykata e apelit i ka dhënë faktit një cilësim juridik të ri, në dukje më të rëndë, ajo nuk ka ndryshuar masën e dënimit të caktuar nga gjykata e shkallës së parë, por duke lënë në fuqi masën e dënimit, gjykata e apelit ka qenë shumë e kujdesshme në disponimin e saj, për të mos rënduar pozitën e kërkuarit, në zbatim të drejtë të nenit 425, pika 3, të KPP-së.

28. Gjykata konstaton se vepra penale për të cilën kërkuar është akuzuar nga organi i akuzës dhe është gjykuar nga gjykata e shkallës së parë ka qenë ajo e parashikuar nga paragrafi i parë, i nenit 109 të KP-së, i cili përcakton se rrëmbimi dhe mbajtja peng e personit me qëllim për të fituar pasuri ose çdo lloj përfitimi tjetër, për të përgatitur krijimin e kushteve lehtësuese për kryerjen e një krimi për të ndihmuar fshehjen ose largimin e autorëve ose bashkëpunëtorëve, dënohet me burgim nga 10 deri 20 vjet. Në paragrafin e tretë të kësaj dispozite parashikohet se rrëmbimi ose mbajtja peng e personit e paraprirë ose e shoqëruar me tortura fizike ose psikike, kur është kryer kundër disa personave ose më shumë se një herë, dënohet me burgim jo më pak se 20 vjet. Ndërsa sipas paragrafit të parë, të nenit 109 të KP-së masa e dënimit është deri në 20 vjet burgim, për kryerjen e saj sipas paragrafit të tretë kjo masë dënohet në minimumin e saj me 20 vjet burgim. Për rrjedhojë, duke pasur parasysh këto parashikime të nenit 109 të KP-së rezultojnë se cilësimi juridik i veprës penale sipas paragrafit të tretë të KP-së është më i rëndë se ai sipas paragrafit të parë të po këtij neni.

29. Gjykata, fillimisht, vëren se neni 425 i KPP-së, në kohën e paraqitjes së apelit të kërkuarit ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë, parashikonte se kur apelues ndaj një vendimi penal fajësie ishte vetëm i pandehuri, gjykata ndalohej të caktonte një dënim më të rëndë, pa u shprehur nëse koncepti i dënimit përfshinte ose jo edhe cilësimin juridik të veprës penale. Pas hyrjes në fuqi të ligjit nr. 35/2017, përmbajtja e pikës 3, të nenit 425 të KPP-së ka këtë përmbajtje: *“Kur apelues është vetëm i pandehuri, gjykata nuk mund të caktojë një dënim më të rëndë, ... dhe as t'i japë faktit një cilësim juridik më të rëndë.”*.

30. Në këto rrethana, Gjykata vëren se në kohën e dhënies së vendimit nga gjykata e apelit, neni 425 i KPP-së ishte i pandryshuar dhe gjykata e apelit e ka interpretuar literalisht atë në rastin e kërkuarit, pa analizuar frymën e parimit të mosrëndimit të pozitës së të pandehurit në procesin penal. Ky vendim është dhënë nga gjykata e apelit në datën 21.7.2017, në momentin kur ndryshimet ligjore të saj ishin miratuar në datën 30.3.2017, ishin publikuar në Fletoren Zyrtare nr. 97, në datën 5.5.2017 dhe hyrja në fuqi e tyre ishte çështje ditësh, më 1.8.2017. Duke analizuar ndryshimin ligjor të dispozitës, Gjykata konstaton se ligjvënësi, duke shtuar shprehjen *“dhe as t'i japë faktit një cilësim juridik më të rëndë”*, në rastin kur vendimi i fajësisë apelohej vetëm nga i pandehuri, ka saktësuar përmbajtjen e normës nën dritën e parimit të mosrëndimit të pozitës së të pandehurit, duke ndaluar tashmë në mënyrë të shprehur gjykatën e apelit që të ndryshojë cilësimin e veprës penale, sepse një ndryshim i tillë përkeqëson në thelb pozitën e të pandehurit ankues.

31. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se cilësimi juridik i veprës penale është pjesë e konceptit kushtetues të dënimit penal, pasi ai ndikon drejtpërdrejt në individualizimin e veprës penale, si dhe përcakton llojin dhe kufijtë e dënimit. Në këtë pikëpamje, kur gjykata e apelit vihet në lëvizje vetëm mbi ankimin e individit, siç ka ndodhur në rastin konkret, ajo gjykatë nuk mund të ushtrojë diskrecion për të ndryshuar cilësimin juridik të veprës, duke rënduar pozitën e individit.

32. Në këtë kuptim, interpretimi i Gjykatës së Lartë se gjykata e apelit edhe pse ka ndryshuar cilësimin juridik të veprës, nuk ka ndryshuar masën e dënimit të dhënë për kërkuarin, është një interpretim i ngushtë që ajo i ka bërë përmbajtjes së nenit 425, pika 3, të KPP-së, duke cenuar jo vetëm thelbin e parimit *reformatio in peius*, por edhe thelbin e së drejtës së ankimit të të pandehurit në një gjykatë më të lartë. Në vlerësimin e Gjykatës, edhe pse gjykata e apelit nuk ka ndryshuar masën e dënimit për kërkuarin, pra duke e dënuar atë me të njëjtën masë dënimi për të cilën gjykata e shkallës së parë e kishte dënuar sipas paragrafit të parë të nenit 109 të KP-së, kjo nuk ka asnjë rëndësi në rastin konkret për sa kohë që zbatimi i nenit 425, pika 3, të KPP-së nuk lidhet vetëm me masën e dënimit të dhënë nga gjykata, por edhe me cilësimin juridik të veprës sipas parashikimeve të nenit 109 të KP-së. Çdo qëndrim i ndryshëm nuk do të përputhej me qëllimin e

ligjvënësit dhe do të vinte në dyshim qëllimin e këtij instituti në drejtim të garantimit të të drejtave të të pandehurit në procesin penal.

33. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, duke mos marrë parasysh pretendimet e kërkuarit të parashtruara në rekurs në lidhje me mënyrën e zbatimit të nenit 425, pika 3, të KPP-së nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda, e cila edhe pse është vënë në lëvizje vetëm mbi ankimin e kërkuarit ka ndryshuar cilësimin juridik të veprës penale, për më tepër në kushtet që ai nuk ka pasur të drejtën të mbrohet në lidhje me të, ka cenuar parimin e mosrëndimit të pozitës së të pandehurit në procesin penal, si një nga elementet thelbësore të së drejtës për proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

34. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të mosrëndimit të pozitës së të gjykuarit (*reformatio in peius*) është i bazuar, sipas arsyetimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj kërkesa pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Pranimin e kërkesës.
 2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2023-1247(150), datë 11.5.2023, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, për pjesën respektive që i përket të gjykuarit Françesk Vala, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
 3. Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë, më 11.6.2024.

Shpallur, më 18.7.2024.

Kryetar: Holta Zaçaj

Anëtar: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Ilir Toska, Sandër Beci, Marjana Semini, Genti Ibrahimi, Elsa Toska

Anëtar kundër¹: Sonila Bejtja

¹ Gjyqtare Sonila Bejtja votoi për rrëzimin e kërkesës me argumentin se në rastin konkret pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit *reformatio in peius* është i pabazuar, pasi në lidhje me këtë pretendim kërkuari ka marrë përgjigje shteruese nga vendimi i Gjykatës së Lartë, në paragrafët 29 dhe 30 të tij.